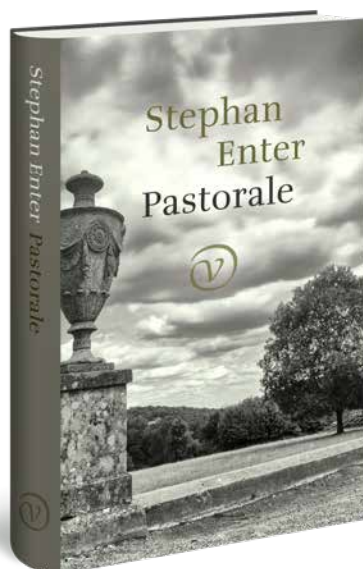

In *Pastorale* laat Stephan Enter meer dan voorheen de teugels stilistisch vieren. De rijke bijbelse taal blijft een constante bij hem, maar hij schrijft gedurfd en schuwt de metaforen niet, vooral in de precieze natuurbeschrijvingen. Dat past natuurlijk bij de bucolische romantitel. Het in de verleden tijd vertelde *Pastorale* speelt in 1986 in Brevendal – anagram voor Barneveld. Het verhaal volgt Oscar en Louise, een broer en een zus uit een verarmde christelijke familie. De zeventienjarige Oscar is scholier en woont met zijn ouders in een groot huis in een stadspark. Hij beleeft zijn eerste, stuntelige verliefdheid op de oudere zus van een Molukse klasgenoot. Zijn zus Louise keert berooid terug uit het westen des lands waar ze Engels studeert, om haar familie te vertellen dat ze niet meer gelovig is. Het complexe gevoel van broer en zus wordt mooi weerspiegeld door Enters fijnmazige natuurbeschrijvingen.

De onschuldige adolescenten krijgen in deze bezielde coming of age-roman oog voor de tragiek en de slechtheid in de wereld. Een andere wereld lonkt, waar het leven blijer tegemoet getreden wordt dan door bevindelijke ouderlingen thuis. Tegelijkertijd is het dan gedaan met de pastorale paradijselijkheid van de jeugd. Volwassen worden heet dat: in Enters begaafde handen een invoelbaar drama zonder weerga.

1 Titel – Zoek eens op wat een pastorale precies is. Leg die beschrijving dan eens naast deze roman. Op hoeveel verschillende manieren kun je die titel dan interpreteren? In het juryrapport wordt gesproken van ‘bucolisch’ in verband met natuurbeschrijvingen, wat is het verband en wat is de betekenis hier?

2 Coming of Age – Er worden diverse jonge mensen op een paar belangrijke momenten in hun ontwikkeling gevolgd? Wie zijn het? Wat voor ontwikkeling maken ze door? Hoe houden die verband met elkaar?

3 Bouwblokken – Uit wat voor stilistische elementen wordt het verhaal (het boek) vooral opgebouwd? Dit kun je verbinden met de antwoorden op vraag 2. Waarom zou hiervoor gekozen zijn? Wat is het effect?

4 Kritiek – *Het Reformatorisch Dagblad* noemt het boek, volgens het citaat op de flaptekst, ‘Giftig en blasfemisch’. Kun je vinden waarop dat is gebaseerd? Zal het bedoeling van de verteller zijn geweest om bewust giftig en blasfemisch te vertellen? Waarom zou een uitgeverij een dergelijke quote op een flaptekst zetten?

5 Verhaal en werkelijkheid – Al in het juryrapport wordt duidelijk gemaakt dat Brevendal een anagram is van Barneveld. Dat suggereert een hoge mate van – verborgen – autobiografische gegevens. Waarom zou een schrijver een anagram gebruiken en niet een bestaande plaatsnaam als toch iedereen weet dat het een anagram is? Mag een schrijver van jou de werkelijkheid geweld aan doen om een verhaal te vertellen?

© De Lees!ambassade – Lidewijde Paris
voor Boekenbon